

Dokumenty strategiczne i planistyczne a odnawialne źródła energii

Strategie- und Planungsdokumente für erneuerbare Energiequellen

dr hab. Maciej J. Nowak, prof. ZUT

Katedra Nieruchomości

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie

Dlaczego OZE?

Warum EE?

- ▶ odpowiedź na zmiany klimatu, budowanie elastycznych struktur, w tym wielofunkcyjne wykorzystywanie terenów;
- ▶ Reaktion auf den Klimawandel, Aufbau flexibler Strukturen, einschließlich multifunktionaler Nutzung des Landes;

- ▶ „zielona transformacja”, Agenda Terytorialna 2030;
- ▶ „Grüne Umwandlung“, Territoriale Agenda 2030;

Postulaty

- ▶ Postulowanymi działaniami związanymi z planowaniem przestrzennym [Becker, Greiving 2018] mogą być **budowanie elastycznych struktur**, w tym **wielofunkcyjne wykorzystywanie terenów** (np. zarówno do retencji wód opadowych, jak i kanału wentylacyjnego). Ważne jest również wspieranie zmniejszenia wykorzystywanej energii w nowych i istniejących inwestycjach miejskich, a także unikanie potencjalnych niedoborów wody, utraty różnorodności biologicznej lub powodzi [Wilson, Piper 2010; Wheeler 2012]. Powyższe postulaty **uzasadniają szerokie uwzględnianie w planowaniu przestrzennym koncepcji odporności miast i regionów** [Albers, Deppisch 2013], a także wypracowywanie planów adaptacji do zmian klimatu [Cossu 2020].

Postulaty

- ▶ Dyskusja o instrumentach planowania przestrzennego w kontekście zmian klimatu często jest powiązana z postulatem **elastyczności w planowaniu**. Van Buuren *et al.* [2013] zauważają, że **nie jest tu wskazane stosowanie bardzo szczegółowych** norm, gdyż blokuje to elastyczność, gwarantującą procesowe wdrażanie adaptacji. Trochę inaczej do tematu podchodzą Seto *et al.* [2014], sugerując, że szczegółowe przepisy mogą być czasem przydatne. Przykładem są (odnoszone do Indii) przepisy dotyczące gęstości zabudowy lub przepisy dotyczące liczby miejsc parkingowych.

Postulaty

- ▶ Jak wykazuje studium porównawcze dotyczące krajów europejskich [Nadin *et al.* 2018], **tylko w około jednej czwartej krajów stwierdzono integrację między wskazanymi dwoma obszarami** na poziomie samorządu terytorialnego. Bardzo często wskazuje się sam brak współdziałania obu sektorów [Narodoslawsky, Stoeglehner 2010; Stoeglehner *et al.* 2016; Zach *et al.* 2019]. Dylemat sprowadza się zwłaszcza do tego, **jak plany zagospodarowania przestrzennego na szczeblu lokalnym** (zróżnicowane w poszczególnych krajach ale zasadniczo posiadające co najmniej analogiczne funkcje) powinny kształtować odnawialne źródła energii.

Studium

- ▶ Jeżeli na obszarze gminy przewiduje się wyznaczenie obszarów, na których rozmieszczone będą urządzenia wytwarzające energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW, a także ich stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu, w studium ustala się ich rozmieszczenie, z wyłączeniem:
 - ▶ 1) wolnostojących urządzeń fotowoltaicznych, o mocy zainstalowanej elektrycznej nie większej niż 1000 kW zlokalizowanych na gruntach rolnych stanowiących użytki rolne klas V, VI, VIz i nieużytki - w rozumieniu przepisów wydanych na podstawie [art. 26 ust. 1](#) ustawy z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. z 2020 r. [poz. 2052](#) oraz z 2021 r. [poz. 922](#) i [1641](#));
 - ▶ 2) urządzeń innych niż wolnostojące.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

- ▶ 4. Plan miejscowy przewidujący możliwość lokalizacji budynków umożliwia również lokalizację mikroinstalacji w rozumieniu [art. 2 pkt 19](#) ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. z 2020 r. [poz. 261](#), z późn. zm.⁶⁾) również w przypadku innego przeznaczenia terenu niż produkcyjne, chyba że ustalenia planu miejscowego zakazują lokalizacji takich instalacji.

Rodzaje ograniczeń

- zakaz konkretnego rodzaju instalacji na całym terenie;
- wyznaczenie konkretnego obszaru z zakazem;
- zakaz jednej instalacji przy jednoczesnym zezwoleniu na realizację innej instalacji.

Strategie rozwoju

- ▶ wymóg uwzględnienia celów w wymiarze przestrzennym, oczekiwanych rezultatów przestrzennych (wskaźniki osiągnięcia), a także model struktury funkcjonalno - przestrzennej;
- ▶ ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.

Dokumenty rozwojowe

- ▶ zbyt duży zakres niektórych dokumentów sprowadza się do analizy szerszych, ponadlokalnych uwarunkowań wdrażania odnawialnych źródeł energii;
- ▶ opis niektórych odnawialnych źródeł energii (zwłaszcza energetyki wiatrowej) wiąże się przede wszystkim z zagrożeniami;
- ▶ postulowanym rozwiązaniem powinno być wyznaczenie w gminie poszczególnych stref - z perspektywy możliwości realizacji (zróżnicowanych) odnawialnych źródeł energii;
- ▶ warto również rozważyć powiązanie odnawialnych źródeł energii z kluczowymi celami zawieranymi w dokumentach

Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

- ▶ uwzględnienie roli odnawialnych źródeł energii w ramach uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego (poprzez diagnozę tych inwestycji, które już są realizowane, a także ich konsekwencji);
- ▶ uwzględnienie dalszych kierunków rozwoju odnawialnych źródeł energii.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

- ▶ bardzo pozytywnie należy ocenić praktykę określania przy celach regulacji planistycznej roli odnawialnych źródeł energii;
- ▶ elastyczność w planowaniu w analizowanym wymiarze można rozumieć dwojako. Po pierwsze, poprzez poszukiwanie gdzie to możliwe podstaw dla wielofunkcyjności określonych terenów. Po drugie natomiast rozważenia wymaga stwarzanie szerszych podstaw/wariantów planistycznych dla realizacji części inwestycji. Dotyczy to zwłaszcza mikroinstalacji.

Szczegółowe sugestie

- ▶ zakaz „lokalizacji wszelkich urządzeń wykorzystujących energię wiatru” jest sformułowany zbyt szeroko - zwłaszcza w kontekście opisanych trendów. Proponuję odniesienie go do elektrowni wiatrowych (ewentualnie na różne sposoby wyodrębnianych);
- ▶ ogólne dopuszczalne wykorzystywanie w systemach grzewczych odnawialnych źródeł energii należy traktować jako szeroką, nieograniczoną zgodę.

Szczegółowe sugestie

- ▶ przy szerszym odniesieniu do odnawialnych źródeł energii wskazane jednak wówczas będzie ujęcie ich również przy celu regulacji planistycznej. Pozwoli to kierunkowo wyjaśniać część wątpliwości interpretacyjnych;
- ▶ w przypadku mikroinstalacji należy przyjąć dorozumianą zgodę na realizację inwestycji (zwłaszcza w kontekście aktualnego brzmienia art. 15 ust. 4 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym). Nie występuje więc potrzeba wprowadzania zezwoleń w tym zakresie w planach.

Szczegółowe sugestie

- ▶ należy uważać przy wprowadzaniu obowiązków przekraczających zakres ustawy - np. uzgodnień poszczególnych etapów realizacji inwestycji z wybranymi organami. Jeżeli nie ma ku temu podstaw ustawowych - nie występuje taka możliwość. Natomiast jeśli stosowna regulacja ustawowa obowiązuje - ona będzie wystarczająca i plan zagospodarowania przestrzennego nie może jej ani powielać, ani tym bardziej precyzować;
- ▶ należy wyrazić wątpliwość, czy występują wystarczające podstawy prawne do określania kolorów elektrowni wiatrowych.

Dziękuję Państwu za uwagę...

Ich danke Ihnen für Ihre Aufmerksamkeit...